

HEZKUNTZA-PREMIA BEREZIAK LEHEN HEZKUNTZAN

EUSKAL SISTEMAREN ERANTZUNA

www.isei-ivei.net

Oinarri teorikoa

Edozein ikerketa egiteko, egokitze-prozesua neurtzeko erabiliko diren oinarri teoriko batzuk definitu behar dira.

HPBen azpisistemaren kasuan, hezkuntza-sisteman egiten diren esku-hartzeak alderatzeko helburu-joeratzat hartzen dira oinarri horiek, baita lortutako helburuak kokatzeko ere.

Hauek dira, HPB dituzten ikasleen arretari dagokionez, Euskal Hezkuntza Sistemaren egoera aztertzeko eta joerak behatzeko erreferente gisa erabiltzen diren esparru teorikoak eta legegintza-esparruak:

I. Eskola muinbakar eta integratzailea

Ikasle guztientzako eskola muinbakarraren eta integratzailearen filosofia hezkuntza-erantzunaren normalizazio-, sektorizazio- eta indibidualizazio-printzipioetan oinarritzen da. Hezkuntza-esparruan printzipio horien arabera jarduteko, beharrezko babesa eta zerbitzuak eman behar zaizkie HPB dituzten ikasleei; esaterako, curriculum egokituak, eta ahalik

gutxien murrizten duen inguruan eskolatzeko aukera. Ikuspegi horrek aldaketa kualitatibo garrantzitsuak dakartza; esaterako, eredu kliniko batetik hezkuntza-eredura igaro behar izatea, ezgaitasuna hezkuntza-premia berezien terminoetan definitzeko; bereizitako heziketa bereziaren eredutik, ohiko hezkuntza-sistemara igaro behar izatea; eta curriculum- egokitzapenak sustatzea, subjektuaren erritmora eta beharretara egokitzeko.

II. Eskola inklusiboaren printzipioak

HBP dituzten ikasleen arrera bideratzeko erreferente bat heziketa inklusiboaren printzipioetatik dator. Eskola inklusiboaren kontzeptuak, praktikan, hau eskatzen du: premia bereziak dituzten ikasleengan soilik ardaztutako hezkuntzaerantzunaren ardatza eskola-testuinguru arruntera eramatea. Horrela, metodologia berezia eta espezializatua zuen heziketa berezia heziketa arruntera hurbiltzen da gero eta gehiago, eta irakasleak erronka berri baten aurrean jartzen

ditu: eskola-errealitatera egokitzea, hezkuntza-premia desberdinak daudela kontuan izanik. Horrek guztiak eskola-egitura eta -antolaketa aldatzea eskatzen du, *Index for Inclusion*⁵ lanean agertzen den moduan. Aldaketa hiru 3 dimentsiotara bideratzen da:

- **Kultura inklusiboak sortzera**, erabakiak gidatzeko eta balio inklusiboak garatzeko. Balio inklusibo horiek irakasleenak, ikasleenak, familienak eta komunitatearenak izango dira. Gure hezkuntza-sisteman, ikastetxearen heziketa proiektuari dagokio.

- **Politika inklusiboak prestatzera**, ikaskuntza eta parte-hartzea hobetzeaz bat, eskolaren gaitasuna areagotzeko, ikasle guztien, eta, bereziki, zailtasun gehien dituenaren ikaskuntza eta parte-hartzea hobetzeko. Ikastetxearen Ikasketa Proiektuan zehazten da.

- **Praktika inklusiboa garatzera**, ikasle guztien parte-hartzea eragingo duten eskolako eta eskolaz kanpoko jarduerak bermatzen saiatzeko. Oinarri orokor hauek definitzen ditu eskola inklusiboaren esparru teorikoak:

- **Ikasgela inklusiboak**. Ikasgela arruntak ikasle-aniztasuna biltzen du, eta hezkuntza-erantzunaren arretaren eta indibidualizazioaren oinarritzko unitatea da. Ikasle guztiek modu aktiboan parte hartzeko espazioa da, eta, bertan, eskuarki, berdinen arteko babesa izaten da. Ikasgela inklusiboak hezkuntza-beharren heterogeneotasunari erantzuteko antolatzen dira, eta hezkuntza-beharren mende egoten dira giza baliabideak eta baliabide materialak — testuinguru arruntean kokatuak—.

- Curriculum zabala eta malgua. Curriculuma ikasle bakoitzari egoki dakiok. Egokitzapenak hainbat arlotan egindaitezke: proposatutako helburuetan, horietara iristeko alternatibetan, ikasketa-estrategietan, etab. Neurri-sorta handia dakar berarekin: maila anitzeko jarduera-proposamena, ikaskuntza-teknika kooperatiboak erabiltzea, epe laburreko helburuak zehaztea, ebaluazio jarraitua, desberdintasunak ulertzea sustatuko duten estrategiak, etab.
- Irakaskuntza-ikaskuntza prozesu elkarreragilea. Lana talde txikitan egitea errazten da, berdinen arteko ikaskuntza erraztu eta ikasleen gaitasunak eta ahalmenak babesten dira.
- Irakasleentzako babesa. Ikasgela inklusibo bat zuzentzeko konpetentzia profesionala areagotzeko, irakasleen arteko (tutoreak, kontsultariak, laguntzako irakasleak, etab.) babes-sare naturalak bultzatzen dira. Horretaz gain, aniztasunarekin errespetuzkoak izango diren testuinguruetan, talde-laneko estrategiak, ikasteko formak eta irakasteko erak garatzeko prestakuntza azpimarratzen da.
- Familien partaidetza. Familien partaidetza eta lankidetza, komunikazio onaren eta ikaskuntza-helburuen adostasunaren bidez. Familiak seme-alabari buruz emandako informazioa kontuan hartuz koordinatzen eta planifikatzen da.

Eskola muinbakarra eta integratzailea

Oinarriak

- Normalizazioa
- Sektorizazioa
- Indibidualizazioa

Baliabideak

Inguru berezia

Inguru arrunta

Ikuspegia

Eredu klinikoa

Eredu psikopedagogikoa

eta hezkuntza-eredua

Eskola inklusiboa

Oinarriak

- Arreta inguru arruntean ematea
- Curriculum malgua eta egokitua
- Irakaskuntza-ikaskuntza prozesu elkarregilea
- Ikasleentzako laguntza
- Familien partaidetza

Baliabideak

Inguru arrunta

Ikuspegia

Metodologia espezializatua

Aniztasunaren trataera

Ikastetxea beharretara egokitzea

III. Europar Batasunak hezkuntzari buruz emandako gomendioak

EURYDICE txostena, “Special Needs Education in Europe” (6) Special Needs Education in Europe. January 2003. Agentzia europarrak egin, EURYDICE Batasun Nazionalen laguntzaz.

A.

“*Hezkuntza-premia Bereziak Europan*” dokumentua Hezkuntza Bereziaren Garapenerako Agentzia Europarrak egin zuen. Hiru kategoriatan sailkatzen ditu herrialdeak, politikaren eta hezkuntza-premia bereziak dituzten ikasleak integratzeko hezkuntza-praktika handiagoen edo txikiagoen arabera.

Lehen kategorian (“*alde bateko ikuspegia*” ere deitzen zaio), ikasleen gehiengoa hezkuntza arruntean barneratzeko politika-jarduerak eta hezkuntza-praktikak garatzen dituzten herrialdeak daude. Formula hori eskola arruntera

bideratutako zerbitzu-aniztasunen eta baliabide zentralizatuen sorreran oinarritzen da.

Bigarren kategorian (edo "*zenbait aldetako ikuspegia*"), ikaslearen barneraketari buruzko planteamendu ugari daude, eta zerbitzuak eta baliabideak sistema arruntetik nahiz hezkuntza bereziko ikastetxeetatik ematen dira.

Hirugarren kategorian ("*bi aldetako ikuspegia*"), bi hezkuntza-sistema daude. HPB dituzten ikasleak heziketa bereziko ikastetxeetan edo ikasgela berezietan eskolatu ohi dira. Ikasleek, eskuarki, ez diote curriculum arruntari jarraitzen, eta bi sistemak, askotan, legedi desberdinetan biltzen dira. Azken hamarkadetako hezkuntza-ibilbideak lehen taldean kokatzen du Euskadi, HPB dituzten ikasleentzako hezkuntza- politika inklusiboak dituzten herrialdeen artean; talde horretan daude, esaterako, Danimarka, Italia, Espainia, Suedia eta Erresuma Batua. Azken urteetako legediak⁷ azal dezake ikastetxe berezietan (%0,2) eskolatutako HPB dituzten ikasleen ehuneko baxua, taula honetan agertzen denez.